

τούς πολλούς ἐκεῖ πού στέκει ἡ πραγματικὴ τέχνη, ὅπως μᾶς τὴν παραδῶσαν ἴσα μὲ σήμερα, μέσα στους αἰῶνες, οἱ μεγάλοι ποιητές. Ἡ κύρια λοιπὸν καὶ στοιχειώδεια δουλειὰ τοῦ Ἑθνικοῦ Θεάτρου πρέπει νὰ εἶναι μιὰ κατ'ἀλλήλη πνευματικὴ διαπαιδαγώγηση τοῦ κοινοῦ γιὰ νὰ μπορέσῃ νὰ φτάσῃ ἢ διαστραμμένη νόησή του ἀπὸ τὶς λογικὰ φάσεις, παντομίμες καὶ ἀστικὰς δραματοποιήσεις, στους ἀληθινούς πλατιούς ὀρίζοντες.

Νέο, συγχρονισμένο, Ἑθνικὸ ἂν θέλετε, θέατρο, θὰ πῆ Λαϊκὸ Θεάτρο. Μονάχα ἅμα καταλάβουμ' ἔτσι τὸ ζήτημα θὰ μπορέσῃ νὰ γίνῃ κάτι. Ὁ ἀπλοϊκὸς κοσμάκης, ὁ πολὺ λαὸς, ὁ ἀγνὸς στὴν ψυχὴ καὶ στὰ αἰσθήματα, εἶναι κάμπος ἀκαλλιέργητος, γιὰ τὴν ὥρα, στὰ θεατρικά. Ἔχει ὅμως μέσα του τὴν μπόρεση καὶ τὴ δύναμη νὰ νοιώσῃ τὰ μεγάλα, ἀπλὰ καὶ ἀνθρώπινα ἔργα τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων τραγικῶν, καθὼς καὶ τῶν κατοπινῶν ποιητῶν ἀπὸ τὸ Σαίξπηρ ἴσα μὲ τὸν Ἴψεν, καὶ τῶ νεότερων αἰώμα.

Δώστε του λοιπὸν τέτοια ἔργα, μεταφρασμένα στὴ ζωντανὴ δημοτικὴ του γλῶσσα, καὶ νὰ ἰδῆτε τί θάματα μπορεῖ νὰ γίνοντε μέσα σὲ λίγα χρόνια. Ὁ λαὸς, στὴν ἀρχὴ μπορεῖ νὰ ξαφνιαστῇ, ὕστερα θὰ σιμώσῃ γιὰ νὰ δοκιμάσῃ, στὸ τέλος θ' ἀγαπήσῃ γιὰτί θὰ καταλάβῃ. Καὶ εἶναι δυνατό νὰ μὴν καταλάβῃ ἔργα πού εἶναι μεγάλα μόνο καὶ μόνο γιὰτί εἶναι πολὺ ἀνθρώπινα καὶ γιὰ τοῦτο πολὺ ἀπλά; Ἐνα «σοτεινὸ» ἄς ποῦμε, δράμα τοῦ τάδε σύγχρονου Γερμανοῦ, γιὰ παράδειγμα ὁ «Ἀμαξᾶς Ἐνσελ» τοῦ Χάουπτμαν, θὰ εἶναι στους λαϊκοὺς θεατὲς πολὺ πιὸ εὐχάριστο, πιὸ ζωηρό, πιὸ εὐκολονόητο, παρὰ σὲ ἀκροατήριό τῆς καλῆς λεγόμενης τάξης. Γιατί ἐκεῖ μέσα ὁ λαὸς θὰ ἰδῇ ζωγραφισμένη τὴν ἴδια του ζωὴ, ὀλόβολη, ἀκέρια, πραγματικὴ, δίχως τὶς ψευτιὰς πού δημιούργησε γύρο καὶ μέσα της ὁ φτιασιδωμένος πολιτισμὸς τῆς ἀστικῆς τάξης.

Νά, ποῖο εἶναι τὸ μεγάλο τὸ ἔργο. Τάλλα πού ζητοῦνε μερικοὶ, νομίζοντας πὼς τὸ νεότερο θέατρο πρέπει ν' ἀρχίσῃ μὲ δράματα ντόπια, τσαρούχια, φουστανέλες, λυρικὸς πατριωτισμοῦς, ἀρχαιοπρεπὴ ἢ ἀνακατωμένη γλῶσσα, ἀριστοκρατικὴ φόρμα καὶ τὰ τέτοια, εἶναι ἀσύστατα πράματα, πού δύνουν θέματα γιὰ κουνβέντες μόνο, καὶ ὄχι γιὰ ἐπιθυμιά πρὸς ἔργα. Μὰ μὲ τὴ δημιουργία πλατιοῦ θεατρικοῦ κοινοῦ, θὰ ἔρθῃ ὥρα πού θ' ἀναγνωριστῇ καὶ ἡ ἀξία Ἑλληνικῆ νοητικῆ παραγωγῆς. Τὰ παλιότερα νεοελληνικὰ δράματα, ἢ «Θυσία τοῦ Ἀβραάμ», ὁ «Γύπαρος», ἢ «Ἐρωφίλη», ὁ «Βασιλικὸς» καὶ ἄλλα, μὲ κάποια προσοχὴ γιὰ τὴ νεώτερη σημερινὴ τους οικονομία, θὰ μπορούσαν νὰ παρασταθοῦνε καὶ νὰ δώσουν εἰκόνα τῆς πρώτης μᾶς δραματικῆς ποιήσεως. Ἔτσι τὸ κοινὸ ἀρματωμένο μὲ γνώση, θὰ ἔφτανε μιὰ μέρα σίγουρα καὶ σταθερὰ σ' ἀναγνώριση καὶ ἐπιθυμία σύγχρονης ἑλληνικῆς σκηνῆς, καὶ τὴ στιγμὴ ἐκείνῃ τὸ ζῆρι τῆς ἀξίας καθὲ νεώτερου ἔργου θὰ εἶτανε σὲ θέση, ἴσα μὲ κάποια σύνορα, μόνο του αὐτὸ νὰ δώσῃ.

Καὶ δὲν πρέπει νὰ ξεχάσουμ' ἐδῶ τὸ δοκίμασμα πού ἔγινε στὰ περασμένα χρόνια, γιὰ νὰ δυναμώσῃ τάχα τὸ νεογέννητο θεάτρο μᾶς, μὲ τοὺς Βουτσίναλους, Λασσάνειους καὶ Παντελίδειους πανεπιστημιακοὺς δραματικούς ἀγῶνες, καὶ πὼς μ' ἐκείνους ὄχι μόνο ἡ δραματικὴ μὰ καὶ ἡ ρητορικὴ ἀνάμα τέχνη ζημιώθηκε, — ἀπέραντοι μονόλογοι, κατάνυχη γλῶσσα —, τόσο πού σήμερα κανέν' ἀπὸ τὰ βραβε-

μένα μνημεῖα δὲ σώθηκε ἀπὸ τὴ λησμονιὰ καὶ τὴν καταφρόνια πού τοὺς ἀξίζει.

Μὰ τὸ ξαναλέμε τελειώνοντας πὼς: ἂν μείνῃ καὶ τώρα τὸ θέατρο γιὰ στολίδι μιᾶς περιορισμένης κοινωνικῆς τάξης, καὶ δὲν ἀνοίχτοῦνε οἱ πόρτες του στὸ λαϊκὸ κόσμο γιὰ νὰ τοῦ βοηθήσουνε τὸ ξύπνημα, νὰ τοῦ κάμουνε συνειδητὸς τὶς κρυμμένες του ψυχικὰς ἰδιότητες, νὰ τοῦ δείξουνε τὸ δρόμο τῆς καλλιτεχνικῆς αἰσθητικῆς καὶ σκέψης, —οἱ νέες δοκιμὲς, ἀπὸ τώρα εἶναι, ἠθικὰ καὶ ὑλικὰ, ναυαγημένες.

ΡΗΓΑΣ ΓΚΟΛΦΗΣ

ΑΠΟ ΤΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ ΤΗΣ ΞΕΝΙΤΙΑΣ

ΟΝΕΙΡΟ

Ἀνοίγω τὸ στενὸ παράθυρό μου
Καθαρότατη ἀπόχρῳνον ἔξω ἡ νύχτα,
Καὶ κάθε θρόο τὸ χιόνι ἔχει σκεπᾶσει.
Καὶ πίσω ἀπ' τῶν δειτρῶν τὶς ἄσπρες κλάρες
Ποῦ ὁ βαθὺς οὐρανὸς ἔχει σιμῶσει
Τρέμουν τ' ἄστρα χρυσὰ καὶ διαμαντένια
Καὶ μέσα ἀπ' τ' ἄστρα, πέρα, ἀπάνον ἀπ' ὄρη
Καὶ θάλασσες καὶ κάμπους πέρα, ἀσπρίζει
Τῆς Κόρινθος τὸ λιόλουστο ἀκρογιάλι.
Καὶ στὰ χαλίκια παίζουν οἱ ἀδερφοῦλες
Στὸ κῆμα πλάι τὸ λάλο πού σὸν κριάρι
Μαζώνεται καὶ κρούει μὲ τὸ κεφάλι.
Καὶ παίζουν οἱ ἀδερφοῦλες καὶ γελοῦνε
Κι' ὁ σκύλος μας χαρούμενα γαβγίζει
Καὶ δὲς, ἀγνάντια ἢ μάνα μου ἀπ' τὸ σπίτι
Βιγγλίζει μὲς τῆς θάλασσας τὰ πλάη
Κι ἀπάνον ἀπὸ βουνὰ, χωριά καὶ χῶρες
Νὰ ἰδεῖ μὲ τὴν ψυχὴ τί κάνει ὁ γιὸς της.
Τί κάνει; Ἡ ξενιτιά τὸν βασανίζει,
Σὲ τόπο κορὸ καὶ ἀνήλιαγο εἶνε σκλάβος
Καὶ τὸν τρώει ὁ πόθος τῆς πατρίδους.

B. ΡΩΤΑΣ

«Nil inultum remenabit»

Λοιπόν: «Ὅταν κατέβηκε τέλος καὶ αὐτὸς σιὸν Ἄδη,
—ὁ Μέγας Ἀυτοκράτορας καὶ μέγας κολασμένος—
εἶχε τὴν ὄψη σκυθρωπὴ καὶ ἦταν συλλογιζόμενος.
Ὅι πεθαμένοι τρέξανε τριγύρω του κοπάδι,

καὶ ἄλλος τὰ μέλη του ἔδειχνε φορητὰ σακατεμένα,
ἄλλος τὰ μαῦρα σπλάγγα του πηγμένα μέσα στὸ αἷμα,
ἄλλοι τὸν ἐκυντᾶσαν μὲ θολωμένο βλέμμα
καὶ ὄλοι τὸν καταριόντανε γιὰ ὅ,τι ἔχε καμωμένα.

Μαυροφοροῦσες θλιβερὲς τοῦ γράζανε τὸ δρόμο
γυροβότας τοὺς ἀντροστῶς, ζητιῶνας τὰ παιδιὰ τους
κιάστεικοὶ κλαιόντανε γιὰ τὴ χαμένη υγεία τους.

Αὐτὸς στεκόταν ἄλαλος καὶ ἀκίνητος μὲ τρόμο ...
Κι ἀκούστη δυνατὴ Φωνὴ καὶ τοῦπε: «Συνεργὸ σου
εἶχες στὴ γῆς τὸν Ὀλεθρο. Μὰ τώρα ἀλλοίμονο σοι!»

ΑΡ. ΒΕΚΙΑΡΕΛΗΣ